

TISKOVÁ ZPRÁVA č. 94/23

V Lucemburku dne 8. června 2023

Rozsudky Soudního dvora ve věcech C-407/21 | UFC – Que choisir a CLCV a C-540/21 | Komise v. Slovensko (Právo na bezplatné ukončení smlouvy)

Zájezdy a pandemie covidu-19: vnitrostátní právní úprava, která dočasně osvobodila pořadatele od jejich povinnosti vrátit veškeré platby v případě ukončení smlouvy o zájezdu, není v souladu s unijním právem

Členský stát nemůže obavou z vnitřních obtíží odůvodnit skutečnost, že nedodržel povinnosti, jež vyplývají z unijního práva, nespĺnuje-li takové nedodržení podmínky pro uplatnění vyšší moci

UFC-Que Choisir a CLCV, dvě sdružení na ochranu zájmů spotřebitelů, podala k francouzské Conseil d'Etat (Státní rada, Francie) návrh na zrušení nařízení o finančních podmínkách ukončení některých smluv o turistických zájezdech a pobytech v případě nevyhnutelných a mimořádných okolností nebo vyšší moci (věc C-407/21). Toto nařízení bylo přijato v rámci pandemie covidu-19 s cílem umožnit pořadatelům zájezdů, aby v případě ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty z důvodu nevyhnutelných a mimořádných okolností zájezdu vystavili poukaz s platností na dobu 18 měsíců s tím, že k vrácení plateb zaplacených cestujícími dochází až tehdy, nebyl-li tento v uvedené lhůtě využit. To představovalo odchylku od požadavků směrnice o souborných cestovních službách, v níž je stanovena povinnost vrátit veškeré tyto platby do čtrnácti dnů od ukončení smlouvy¹. Podle francouzské vlády mělo toto opatření za cíl zachovat životaschopnost odvětví cestovního ruchu, neboť má zabránit tomu, aby byla kvůli velkému počtu očekávaných žádostí o vrácení plateb v souvislosti s pandemií covidu-19 platební schopnost těchto pořadatelů ovlivněna natolik, že bude ohrožena jejich existence.

Soudní dvůr ve svém rozsudku rozhodl, že členské státy **se nemohou dovolávat vyšší moci k tomu, aby, byť jen dočasně, zprostily pořadatele jejich povinnosti vrácení plateb** stanovené ve směrnici.

Soudní dvůr upřesňuje, že „vrácením“ je třeba rozumět **vrácení ve formě peněžní částky**. Unijní normotvůrce **nestanovil možnost nahradit tuto povinnost zaplacení v jiné formě**, jako je například nabídka poukazu. Cílem sledovaným dotčenou směrnicí je přispět k dosažení co možná nejjednodušší **vysoké úrovně ochrany spotřebitele**. Vrácení plateb ve formě peněžní částky navíc **může lépe přispět k ochraně zájmů cestujícího**, což samozřejmě nevyklučuje, aby cestující dobrovolně souhlasil s tím, že přijme vrácení ve formě poukazu.

Co se důvodů ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty týče, Soudní dvůr má za to, že takovou celosvětovou zdravotní krizí, jako je **pandemie covidu-19**, je třeba považovat za situaci, která může spadat pod pojem „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“, v jejichž případě stanoví uvedená směrnice povinnost vrácení veškerých plateb, neboť **je událostí, kterou zjevně nikdo nemůže ovlivnit a jejím důsledkům nelze zabránit ani přijetím veškerých přiměřených opatření**.

¹Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU a o zrušení směrnice Rady 90/314/EHS (Úř. věst. 2015, L 326, s. 1).

Soudní dvůr dále vyvrací argument uplatněný francouzskou vládou, podle kterého je **pandemie covidu-19**, která spadá pod „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“, rovněž případem vyšší moci, jež se vztahuje na situace, s nimiž se při přijímání směrnice nepočítalo, a umožňuje přijmout vnitrostátní právní úpravu, která se odchyluje od povinnosti vrácení veškerých plateb. Soudní dvůr v této souvislosti uvádí, že pojem „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“ představuje úplné uplatnění vyšší moci pro účely uvedené směrnice. V uvedené směrnici přitom není stanovena možnost odchýlit se z důvodu vyšší moci od povinnosti vrátit veškeré platby.

Soudní dvůr dále konstatuje, že členské státy se nemohou dovolávat vyšší moci, aby odůvodnily přijetí vnitrostátní právní úpravy, jež je v rozporu s ustanoveními směrnice. Podmínky pro uplatnění vyšší moci totiž nejsou každopádně naplněny, neboť: i) sporná právní úprava vede **k obecnému dočasnému pozastavení** uplatňování povinnosti vrácení plateb, **aniž je zohledněna konkrétní a individuální finanční situace dotčených pořadatelů**; ii) finančním důsledkům, jichž se dovolává francouzská vláda, **mohlo být zabráněno**, například přijetím určitých státních podpor ve prospěch dotčených pořadatelů; iii) uvedená právní úprava (jež osvobozuje pořadatele od jejich povinnosti vrátit platby po období, jehož délka může činit až 21 měsíců) **není zjevně navržena tak, aby omezila své účinky na dobu nezbytnou k nápravě obtíží způsobených událostí, která by mohla spadat pod vyšší moc**.

Soudní dvůr mimoto připomíná, že vnitrostátnímu soudu, jemuž je podána žaloba směřující na zrušení vnitrostátní právní úpravy, o které má uvedený soud za to, že je v rozporu s unijním právem, přísluší, aby uvedenou právní úpravu zrušil. Soudní dvůr k tomu podotýká, že možnost **za výjimečných okolností upravit účinky rozhodnutí o zrušení** právní úpravy (například s ohledem na existenci naléhavých důvodů souvisejících s ochranou životního prostředí nebo se zajištěním dodávek elektřiny v členském státě) **se v projednávané věci nepoužije**: zrušení sporného nařízení totiž zjevně nemá nepříznivé důsledky pro odvětví souborných služeb pro cesty v takovém rozsahu, že by zachování jeho účinků bylo nezbytné k ochraně finančních zájmů hospodářských subjektů v tomto odvětví.

Soudní dvůr se v podstatě řídil výše shrnutými úvahami ve **věci C-540/21, Komise v. Slovensko**, a konstatoval, že **Slovenská republika** tím, že přijala změnu právních předpisů, která dočasně zbavovala cestující jejich práva na bezplatné ukončení smlouvy o zájezdu a na vrácení veškerých jimi uhrazených plateb, **nesplnila povinnost, která pro ni vyplývá ze směrnice** o souborných cestovních službách.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

UPOZORNĚNÍ: Žaloba pro nesplnění povinnosti, směřující proti členskému státu, který nesplnil své povinnosti vyplývající z práva Unie, může být podána Komisí nebo jiným členským státem. Jestliže Soudní dvůr rozhodne, že došlo k nesplnění povinnosti, dotčený členský stát je povinen vyhovět rozsudku v co nejkratší lhůtě. Dojde-li Komise k názoru, že členský stát rozsudku nevyhověl, může podat novou žalobu s návrhem na uložení peněžitých sankcí. V případě, že Komisi nebyla sdělena opatření k provedení směrnice, však Soudní dvůr může na návrh Komise uložit sankce již ve stadiu prvního rozsudku.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

Úplné znění rozsudku ([C-407/21](#) a [C-540/21](#)) se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

Zůstaňte ve spojení!

